МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Федеральное государственное автономное учреждение
высшего профессионального образования
"Казанский (Приволжский) федеральный университет"
Отделение татарской филологии и межкультурной коммуникации

УТВЕРЖДАЮ
Проректор
по образовательной деятельности КФУ
Проф. Минзарипов Р.Г.

подписано электронно-цифровой подписью

Программа дисциплины

История татарской литературы начала XX века Б3+.Б.1.3

Направление подготовки: 032700.62 - Филология
Профиль подготовки: Отечественная филология (Татарский язык и литература)
Квалификация выпускника: бакалавр
Форма обучения: очное
Язык обучения: русский

Автор(ы):
Гилазов Т.Ш.
Рецензент(ы):
Закирзянов А.М.

СОГЛАСОВАНО:
Заведующий(ая) кафедрой: Сайфулина Ф. С.
Протокол заседания кафедры No ___ от "____" ___________ 201__г
Учебно-методическая комиссия Института филологии и межкультурной коммуникации (отделение татарской филологии и межкультурной коммуникации):
Протокол заседания УМК No ____ от "____" ___________ 201__г

Регистрационный No 902335614

Казань
2014

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Содержание

1. Цели освоения дисциплины
2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы
3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля
4. Структура и содержание дисциплины/ модуля
5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения
6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов
7. Литература
8. Интернет-ресурсы
9. Материально-техническое обеспечение дисциплины/модуля согласно утвержденному учебному плану

Программу дисциплины разработал(а)(и) доцент, к.н. (доцент) Гилазов Т.Ш. кафедра татарской литературы и методики преподавания отделение татарской филологии и межкультурной коммуникации им.Г.Тукая , Tagir.Gilazov@kpfu.ru

1. Цели освоения дисциплины

Целями освоения дисциплины "История татарской литературы начала XX века" являются ознакомление с произведениями писателей начала XX века, хронологией их жизни и творчества, дать представление о направлении творческой эволюции татарских авторов, об особенностях поэтики и проблематики их наиболее значительных произведений, их отношений к различным художественным системам, а также о динамике развития национальной литературы, основных литературных направлениях, школах.

2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы высшего профессионального образования

Данная учебная дисциплина включена в раздел " Б3+.Б.1 Профессиональный" основной образовательной программы 032700.62 Филология и относится к базовой (общепрофессиональной) части. Осваивается на 2 курсе, 3 семестр.

Данная учебная дисциплина входит в раздел "Б.3. Профессиональный цикл. Базовая часть". ФГОС-3 по направлению подготовки ВПО 032700 - Филология.

Для изучения дисциплины необходимы компетенции, сформированные у обучающихся в результате обучения в средней общеобразовательной школе и в результате освоения дисциплин ООП подготовки бакалавра филологии "Введение в литературоведение", "Татарское устное народное творчество", "История татарской литературы до XIX века", "История татарской литературы XIX века", "История татарской литературной критики".

Дисциплина относится к системе дисциплин профессионального цикла, ориентированных на диахронное и синхронное изучение истории татарской литературы. Данная дисциплина предваряет циклы дисциплины профилизации ((прежде всего профилей "Прикладная филология" (Татарский язык и литература, арабский язык), "Прикладная филология (Татарский язык и литература, этнодизайн)) учебную практику и производственную практику по этим профилям.

3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля

В результате освоения дисциплины формируются следующие компетенции:

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ок-1	владение культурой мышления; способность к восприятию, анализу, обобщению информации, постановке цели и выбору путей ее достижений
ок-6	стремление к саморазвитию, повышению квалификации и мастерства
ок-8	осознание социальной значимости своей профессии, высокая мотивация к профессиональной деятельности
пк-1	способность демонстрировать знание основных положений и концепций в области теории и истории татарской литературы, филологического анализа и интерпретации текста, представление об истории, современном состоянии и перспективах развития филологии

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
пк-5	способность применять полученные знания в области теории и истории основногоизучаемого языка (языков) и литературы (литератур), теории коммуникации, филологического анализа и интерпретации текста в собственной научно-исследовательской деятельности
пк-16	умение организовать самостоятельный профессиональный трудовой процесс; владение навыками работы в профессиональных коллективах; способность обеспечивать работу данных коллективов соответствующими материалами про всех вышеперечисленных видах профессиональной деятельности

В результате освоения дисциплины студент:

1. должен знать:

основные положения и концепции в области теории и истории литературы; теории филологического анализа; иметь представление об истории, современном состоянии и перспективах развития литературоведческой науки.

2. должен уметь:

применять полученные знания и навыки в области теории и истории татарской литературы в научно-исследовательской и других видах деятельности, уметь проводить сопоставительный анализ художественных текстов с учетом жанровых традиций, различных литературных направлений и течений, а также лингвистический анализ текстов с учетом их стилистической принадлежности.

3. должен владеть:

основными методами и приемами исследовательской и практической работы в области теории и истории татарской литературы, а также основными литературоведческими терминами и понятиями.

4. должен демонстрировать способность и готовность:

В результате освоения дисциплины обучающийся должен:

Знать: основные положения и концепции в области теории и истории литературы; теории филологического анализа; иметь представление об истории, современном состоянии и перспективах развития литературоведческой науки.

Уметь: применять полученные знания и навыки в области теории и истории татарской литературы в научно-исследовательской и других видах деятельности, уметь проводить сопоставительный анализ художественных текстов с учетом жанровых традиций, различных литературных направлений и течений, а также лингвистический анализ текстов с учетом их стилистической принадлежности.

Владеть: основными методами и приемами исследовательской и практической работы в области теории и истории татарской литературы, а также основными литературоведческими терминами и понятиями.

4. Структура и содержание дисциплины/ модуля

Общая трудоемкость дисциплины составляет 4 зачетных(ые) единиц(ы) 144 часа(ов).

Форма промежуточного контроля дисциплины экзамен в 3 семестре.

Суммарно по дисциплине можно получить 100 баллов, из них текущая работа оценивается в 50 баллов, итоговая форма контроля - в 50 баллов. Минимальное количество для допуска к зачету 28 баллов.

86 баллов и более - "отлично" (отл.);

71-85 баллов - "хорошо" (хор.);
55-70 баллов - "удовлетворительно" (удов.);
54 балла и менее - "неудовлетворительно" (неуд.).

4.1 Структура и содержание аудиторной работы по дисциплине/ модулю

Тематический план дисциплины/модуля

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
1.	Тема 1. Кереш. Курсның предметы, максат-бурычлары. Өйрәнелү тарихы. Иҗтимагый-сәяси атмосфера һәм мәдәни хәл. Әдәби юнәлеш, стиль һәм агымнар төрлелеге.	3	1-3	2	4	0	творческое задание
2.	Тема 2. XX гасыр башы татар прозасы.	3	4-8	6	12	0	контрольная работа
3.	Тема 3. XX гасыр башы татар поэзиясе.	3	9-14	6	14	0	тестирование
4.	Тема 4. XX гасыр башы татар драматургиясе.	3	15-18	4	6	0	контрольная работа
.	Тема . Итоговая форма контроля	3		0	0	0	экзамен
	Итого			18	36	0	

4.2 Содержание дисциплины

Тема 1. Кереш. Курсның предметы, максат-бурычлары. Өйрәнелү тарихы. Иҗтимагый-сәяси атмосфера һәм мәдәни хәл. Әдәби юнәлеш, стиль һәм агымнар төрлелеге.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Тема: Кереш. Иҗтимагый-сәяси атмосфера һәм мәдәни хәл. Әдәби юнәлеш, стиль һәм агымнар. Мең елдан артык тарихы булган татар сүз сәнгате үсешендә XX гасыр башы татар әдәбияты. Аның хронологик чикләре. XX гасыр башында илдәге тарихи вакыйгалар, иҗтимагый-сәяси хәл. Беренче рус инкыйлабы, татар әдәбияты үсеше өчен ул тудырган алшартлар. Чор әдәбиятында XIX йөз татар әдәбияты реалистик традицияләренең иҗади үстерелеше, тәнкыйди (социаль) реализмга күчеше. Романтизм, аның ике тибы. Рус-Аурупа әдәби багланышлары. Татар әдипләре иҗатларында модернистик агымнар сыналышы.

практическое занятие (4 часа(ов)):

Тема. Иҗтимагый-тарихи вакыйгалар һәм әдәби-мәдәни хәл. 1. XX гасыр башында дөньякүләм, ил һәм халык тормышында булган тарихи вакыйгалар, сәяси хәл. 2. Әдәбият һәм мәдәният дөньясындагы үзгәрешләр. 3. Татар вакытлы матбугаты туу һәм аның милли сүз сәнгатенә йогынтысы. 4. Татар әдәби тәнкыйтенең барлыкка килүе һәм матур әдәбият үсешендәге роле. 5. Милли профессиональ театр формалашу һәм татар әдәбияты.

Тема 2. XX гасыр башы татар прозасы.

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

лекционное занятие (6 часа(ов)):

Тема: Гаяз Исхакый (1878-1954) Г.Исхакыйның күпкырлы эшчәнлеге. Әдәби мирасының, тормышының гыйбрәтле язмышы.Әдипнең иҗатының чорларга бүленеше. Тема: Фатих Әмирхан (1886-1926) Ф.Әмирханның тормыш юлы, әдипнең рухи һәм физик ныклыгы. Аның журналистик һәм публицистик эшләнлеге. Ф.Әмирханның эпик һәм драматургия төрендә эшчәнлеге. Тема: Галимҗан Ибраһимов (1887-1938) Г.Ибраһимовның катлаулы тормыш юлы һәм күпкырлы эшчәнлеге. Тема: Шәриф Камал (1884-1942) Әдипнең тормыш мәктәбе. Журналистлык эшчәнлеге.

практическое занятие (12 часа(ов)):

Гаяз Исхакыйның ?таңчы?лык чоры (1905-1910) 1. Әдип гомер юлының бу баскычында тормыш һәм иҗат фактлары. 2. Иҗтимагый-сәяси һәм сәнгатьчә фикерләвендәге үзгәрешләр, иҗатында жанр төрлелеге. ?Зиндан? әсәре, аның жанры һәм иҗат методы, повестьта күтәрелгән мәсьәләләр, хикәяләүче образы һәм автор мөнәсәбәте. 3. Драматургның ?Алдым-бирдем? драмасында конфликт һәм характерлар, хатын-кыз мәсьәләләренең иҗтимагый-милли (гендер) яссылыкта хәл ителеше. Ф.Әмирхан иҗатында татар тормышын яңарту темасы 1. Ф.Әмирханның бай һәм катлаулы тормыш юлы, аның рухи ныклыгы һәм бөеклеге; күпкырлы эшчәнлеге. 2. Ф.Әмирхан ? Яңарыш чоры әдибе, реалист һәм романтик язучы, милли әдәбиятны модернистик агымнарның сыйфатлары тасвир-чаралары белән баеткан сүз остасы. 3. Әдип иҗатында татар тормышын яңарту, үзгәртеп кору юллары турында уйланулар, якланган фикерләр (?Гарәфә кич төшемдә?, ?Яшьләр?, ?Тигезсезләр? һ.б.). Г.Ибраһимов ? хикәяче 1. Г.Ибраһимовның Октябрь борылышына кадәрге гомер юлында тормыш һәм иҗат фактлары, күпкырлы эшчәнлеге. 2. Әдипнең ?каләм сынау дәвере?ндә иҗат ителгән әсәрләрендә сурәтләнгән темалар, күтәрелгән мәсьәләләр, аларның идея-эстетик үзенчәлекләре. (?Зәки шәкертнең мәдрәсәдән куылуы?, ?Яшьләр хәятеннән бер ләүхә, ?Гыйшык корбаннары?). 3. Романтик дәвер хикәяләре: ?Сөю-сәгадәт?, ?Диңгездә?, ?Уты сүнгән җәһәннәм?дә яшәү, аның матурлыгын, яшәү мәгънәсен эзләүче герой. Автор мөрәҗәгать иткән алымнар, чаралар. Тема. Шәриф Камал (1884-1942) 1. Ш.Камалның тормыш мәктәбе, рухи-фикри эзләнүләре, журналистлык эшчәнлеге. Әдипнең татар әдәбиятына алып килгән яңалыгы. 2. Кече эпик жанрда уңышлы һәм актив эшчәнлеге, күзәтелгән тематик төрлелек, конфликт үзенчәлеге. 3. Язучының хикәяләрендә яшәү-үлем, гомер итәсе килү, сызлану кебек экзистенциаль мәсьәләләрнең, шәхес фаҗигасенең чагылышы (?Уяну?, ?Буранда?, ?Курай тавышы?, ?Бәхет эзләгәндә?, ?Чит илдә? һ.б.).

Тема 3. XX гасыр башы татар поэзиясе.

лекционное занятие (6 часа(ов)):

XX гасыр башы татар поэзиясе. Милли шигъриятнең хронологик чикләре, аның үсеш баскычлары (1905-1911; 1912-1917) турында әдәбият галимнәре. Татар поэзиясенең беренче чорында күзәтелгән сыйфат үзгәрешләренең социаль һәм әдәби сәбәпләре. Тема: Габдулла Тукай (1886-1913) Г.Тукайның тормыш сукмаклары һәм аның күпкырлы эшчәнлеге. Тема: Мәҗит Гафури (1880-1934) Әдипнең катлаулы тормыш сукмаклары һәм иҗаты. Тема: Сәгыйть Рәмиев С. Рәмиевнең тормыш юлы һәм иҗатында жанр төрлелеге. Тема: Дәрдемәнд (1859-1921) Дәрдемәнд (Закир Рәмиев) ? талантлы шагыйрь, тыйнак һәм укымышлы зыялы, милләт хадиме. Тема: Шәехзадә Бабич (1895-1919) Ш. Бабич ? татар-башкорт шагыйре. Тема: Нәҗип Думави (1883-1933) Әдипнең тормыш сукмаклары. Төрле жанрларда әдәби эшчәнлеге

практическое занятие (14 часа(ов)):

: Г.Тукайның гражданлык лирикасы 1. Тукайның Җаек чоры иҗатында татар халкы, аның үткәне, бүгенгесе, киләчәге һәм милләтнең яшәешен үзгәртү юллары турында уйланулар (?Мужик йокысы?, ?Дусларга бер сүз?, ?Иттифак хакында?, ?Милләткә?, ?Кичке азан?, ?Китмибез? һ.б.). 2. Шагыйрьнең Казан чоры гражданлык лирикасында үзгәрешләр, хис-кичерешләрнең, халыкчанлыкның тирәнәюе, иҗат принциплары һәм алымнарының төрлеләнүе (?Милли моңнар?, ?Көзге җилләр?, ?Өметсезлек? һ.б.). 3. Тукай шигъриятендә социаль мотивлар, контрастлар, автор мөрәҗәгать иткән алымнар, чаралар. Тема: Мәҗит Гафури (1880-1934). 1. Шагыйрь иҗатында мотивлар төрлелеге. Башлангыч чор шигъриятендәге уку, гыйлем һәм әхлак мәсьәләләреннән иҗтимагый-социаль темаларга борылу (?Себер тимер юлы?, ?Инсаф вә иттифак?, ?Шатлык шигыре?, ?Бай кеше?, ?Җиденче елның җавабы?, ?Үзем һәм халкым? һ.б.). 2. Шагыйрьнең пейзаж, күңел һәм фәлсәфи лирикасында хис-кичерешләр, бәя-хөкемнәр, фикерләр тирәнлеге (?Яфрак?, ?Эңгер вакыт?, ?Гомер?, ?Хакыйкать?, ?Тәэссер?, ?Дошманнар?, ?Тормыш?, ?Беренче мәхәббәт?). 3. М.Гафури шигъриятендә сугыш темасы. Сугыш характерын аңлау, аны бәяләү юлында лирик геройның эволюциясе, аның борчылу, сызлану сәбәпләре (?Сугыш?, ?Фитрәт заманы?, ?Кыямәт?, ?Җыла?, ?Сугышта хәбәрсез югалган туганга?, ?Юктырсың ла, Алла!?, ?Ул кем??, ?Бетсен империалистик сугыш?). Тема: Сәгыйть Рәмиев (1880-1926). 1. С.Рәмиев ? гыйсъянчылык романтизмы шагыйре, аның шигъриятендә лирик герой: романтик, матурлыкка гашыйк, бунтарь, ярсу йөрәкле, гыйсъянчы. 2. Шагыйрь әсәрләрендә милләтнең үткәне, бүгенге хәле, киләчәге һәм аны үзгәртү турында уйланулар (?Уку?, ?Таң вакыты?, ?Кеше? һ.б.). 3. С.Рәмиев шигырьләрендә фәлсәфи-экзистенциаль мотивлар (?Дөньяга?, ?Алданган?, ?Мин үләм?, ?Мин? һ.б.).

Тема 4. XX гасыр башы татар драматургиясе.

лекционное занятие (4 часа(ов)):

Тема: Галиәсгар Камал (1879-1933) Г.Камал ? реалистик татар драматургиясен үстерүгә керткән өлеше, иҗатында жанр төрлелеге. Тема: Гафур Коләхмәтов (1881-1918) Г.Коләхмәтовның тормыш юлы. Проза һәм драма төрләрендә пролетариат әдәбияты үрнәкләре тудырылу. Тема: Мирхәйдәр Фәйзи (1891-1928) М.Фәйзинең иҗат гомере. Әдипнең драматургия төрендә эшчәнлеге. Аның пьесаларында романтик драматургия сыйфатлары барлану

практическое занятие (6 часа(ов)):

Г.Камал ? комедия остасы. 1. Әдипнең ?Банкрот? һәм ?Бүләк өчен? комедияләре. Әсәрләрнең язылу тарихы. Пьесаларда комедиографның чагылдыру өлкәсе; ачы көлү һәм фаш итү объектлары; көлке тудыру алымнары һәм чаралары. 2. ?Безнең шәһәрнең серләре? комедиясе, сюжет һәм композиция үзенчәлеге. Әсәрдә Г.Камал тәнкыйтьләгән татар тормышындагы төп кимчелекләр, җитешсезлекләр. Тема: Гафур Коләхмәтов (1881-1918). 1.Ике фикер? драмасының тема яңалыгы. Давыт күңелендәге эчке каршылыкның Кызыл һәм Кара фикер аллегорик образларда гәүдәләнеше. Әсәрдә автор тарафыннан уйлап табылган тормыш модельләре. Әдип иҗатында тудырылган актив шәхес концепциясе. 2. Драматургның ике сюжет сызыгын колачлаган ?Яшь гомер? драмасы. Әсәрнең конфликт үзенчәлеге. Тема.Мирхәйдәр Фәйзи ? драматург 1. М.Фәйзи ? милли драматургиядә үз сукмагын булдырган, классик әсәрләр авторы. ?Яшьләр алдатмыйлар? водевиле. Ата белән бала каршылыгының сәбәбе. Комедиядә автор тарафыннан расланган хакыйкать. 2. ?Кызганыч? сентименталь драмасының сюжет сызыгы, образлар системасы. "Галиябану"драмасы: каршылыклар һәм конфликтлар.

4.3 Структура и содержание самостоятельной работы дисциплины (модуля)

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

N	Раздел Дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
1.	Тема 1. Кереш. Курсның предметы, максат-бурычлары. Өйрәнелү тарихы. Иҗтимагый-сәяси атмосфера һәм мәдәни хәл. Әдәби юнәлеш, стиль һәм агымнар төрлелеге.	3	1-3	подготовка к творческому экзамену	6	творческое задание
2.	Тема 2. XX гасыр башы татар прозасы.	3	4-8	подготовка к контрольной работе	18	контрольная работа
3.	Тема 3. XX гасыр башы татар поэзиясе.	3	9-14	подготовка к тестированию	20	тестирование
4.	Тема 4. XX гасыр башы татар драматургиясе.	3	15-18	подготовка к контрольной работе	10	контрольная работа
	Итого				54	

5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения

Рекомендуемые образовательные технологии: лекции, практические занятия, контрольные работы, коллоквиумы, самостоятельные работы, научно-исследовательские работы, творческие работы, курсовые работы.

При проведении занятий используются активные и интерактивные формы занятий (компьютерные симуляции, деловые и ролевые игры, проектные методики, мозговой штурм, разбор конкретных ситуаций) в сочетании с внеаудиторной работой.

В рамках учебного курса предусматриваются встречи с ведущими учеными литературоведами по истории татарской литературы начала XX века, посещение литературных музеев г.Казани и РТ, отдела редких книг и рукописей научной библиотеки КФУ им. Н.Лобачевского и архивов РТ.

6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов

Тема 1. Кереш. Курсның предметы, максат-бурычлары. Өйрәнелү тарихы. Иҗтимагый-сәяси атмосфера һәм мәдәни хәл. Әдәби юнәлеш, стиль һәм агымнар төрлелеге.

творческое задание , примерные вопросы:

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

) творческие работы (по произведениям Ф.Амирхана ?Перепутье?, Г.Исхаки ?Нищенка?, Г.Ибрагимова ?Наши дни?) (XX йөз башы татар романнарында характерлар үсеше һәм сюжет сызыклары (Г.Ибраһимов ?Яшь йөрәкләр?, ?Безнең көннәр?; Г.Исхакый ?Теләнче кызы?; Ф.Әмирхан ?Урталыкта? һәм Г.Исхакыйның ?Ике йөз елдан соң инкыйраз? повесте) 1. Г.Ибраһимовның ?Безнең көннәр? романында Зариф Булатов белән бәйле сюжет сызыгы, аның сәяси эшчәнлеге. 2. Г.Исхакыйның ?Теләнче кызы? романында Сәгадәт образы, халыкчылык идеяләренең гәүдәләнеше. 3. Г.Ибраһимовның ?Безнең көннәр? романында Гәрәй Солтан образы, аның белән бәйле сюжет сызыгы. 4. Г.Ибраһимовның ?Безнең көннәр? романында Әхтәм Таңгатаров образы. 5. Г.Ибраһимовның ?Яшь йөрәкләр? романында татар тормышын яңартуда музыканың роле турында. 6. Ф.Әмирханның ?Урталыкта? романында Хәсән Арсланов белән бәйле вакыйгалар, аның характер сыйфатлары. 7. Г.Исхакыйның ?Ике йөз елдан соң инкыйраз? повестенда XX гасырда сурәтләнгән инкыйраз күренешләре. 8. Г.Ибраһимовның ?Безнең көннәр? романында жандарм Герасимов образы. 9. Г.Ибраһимовның ?Яшь йөрәкләр? романында морзалар тормышының сурәтләнеше. 10. Г.Исхакыйның ?Ике йөз елдан соң инкыйраз? повестенда сурәтләнгән татарларны инкыйразга алып килгән ?курчак туйлары?.

Тема 2. XX гасыр башы татар прозасы.

контрольная работа , примерные вопросы:

Контроль эш (7-8 атна) I вариант 1. Татар әдәби тәнкыйте барлыкка килү һәм аның татар әдәбиятына йогынтысы. 2. Романтизм юнәлеше, яңа тип (гареб) романтизм формалашу, аның төп сыйфатлары. 3. С.Рәмиевнең ?Яшә, Зөбәйдә, яшим мин? драмасында феминистик (хатын-кыз) мотивлары. II вариант 1. XX гасыр башы татар әдәбияты. Аның яңа күтәрелеше. Өйрәнелү тарихы. 2. Тәнкыйди реализм калыплашу: аның асылы, төп принциплары. 3. К.Тинчуринның ?Соңгы сәлам? драмасында үзәк конфликт, аның үзенчәлеге. III вариант 1. Милли драматургиянең ?театрлы? икенче чоры, төп үсеш тенденцияләре. 2. Романтизм юнәлеше, яңа тип (гареб) романтизм формалашу, аның төп сыйфатлары. 3. Ф.Әмирханның ?Яшьләр? драмасында ?аталар? һәм ?балалар? тартышының гәүдәләнеше. IV вариант 1. Вакытлы матбугат туу һәм аның милли әдәбият үсешенә уңай йогынтысы. 2. Тәнкыйди реализм калыплашу: аның асылы, төп принциплары. 3. Г.Камалның ?Бәхетсез егет? драмасында уку, гыйлем һәм тәрбия мәсьәләләренең

Тема 3. XX гасыр башы татар поэзиясе.

тестирование , примерные вопросы:

Ябык Җиңел 1. ?Әдәбият мәйданында хәзер иң шәүкәтле вә иң бөек урында карт реалист Гаяз әфәнде тора? юлларының авторы: а) Җ.Вәлиди в) Г.Ибраһимов б) Ф.Әмирхан 2. Г.Исхакый гомеренең соңгы көннәрен үткәргән дәүләт: а) Германия б) Төркия в) Финляндия г) Польша 3. ?Тартышуда табарсың син үзеңнең хакыңны!? шигаре Г.Исхакый иҗатының кайсы чорына карый? а) мәгърифәтчелек б) ?таңчы?лык в) милләтчелек 4. Ф.Әмирханның рус әдибе И.С.Тургенев иҗаты йогынтысында язылган әсәре: а) ?Урталыкта? в) ?Яшьләр? б) ?Тигезсезләр? г) ?Хәят? 5. Г.Ибраһимов иң актив язышкан матбугат органы: а) ?Аң? в) ?Балалар дөньясы? б) ?Шура? г) ?Мәктәп? Уртача 6. ?Ике йөз елдан соң инкыйраз? әсәренең үзәген тәшкил иткән төп мәсьәлә: а) татар милләтенең инкыйразы б) татарларны урыслаштыру сәясәте в) хатын-кыз азатлыгы г) әдәбият, сәнгать, музыка мәсьәләсе 7. Ф.Әмирхан нинди иҗат тибы әдибе? а) реалист в) реалист-романтик б) романтик г) модернистик 8. Ф.Әмирхан иҗатында киң яктыртылган тема: а) мәхәббәт темасы в) тарихи тема б) яшьләр темасы г) сыйнфый көрәш вакыйгалары 9. Г.Ибраһимовның кайсы каһарманын Г.Исхакыйның мәхдүме (?Тормышмы бу??) белән бер рәткә куярга мөмкин булыр иде? а) Сабир г) Җәмил б) Сәлим д) Тимри в) Садыйк 10. ?Акчарлаклар? (Ш.Камал) повестендагы ?акчарлаклар? образының (троплар) төре: а) эпитет г) метафора б) сынландыру д) аллегория в) метонимия Авыр 11. Төп геройның эш-гамәлләрен бәяләүче буларак Зөһрә кыз мифологик образы килеп кергән Г.Исхакыйның әсәре: а) ?Теләнче кызы? б) ?Тормышмы бу?? в) ?Мәдрәсә җимеше? 12. ?Хәят? повестендагы сюжет вакыты: а) май аеннан алып икенче елның җәенә кадәр б) 16 ел в) өч ел 13. Г.Ибраһимовның иҗат концепциясендә кире кагылган мәхәббәт төре: а) әфләтүн г) бала б) ана д) тән в) туганлык е) гомумхалык 14. ?Печән базары, яхуд Яңа Кисекбаш? поэмасын тәнкыйди реализм үрнәге иткән сыйфат: а) вакыйга, хәл-күренешләрнең реаль җирлеге б) типиклаштыру, гомумиләштерү в) чынбарлыкны сурәтләүнең рухи принцибы г) кешенең рухи дөньясына табигать күренешләренең янәшә куелуы

Тема 4. XX гасыр башы татар драматургиясе.

контрольная работа , примерные вопросы:

вариант 1. С. Рәмиев шигъриятендә лирик герой, шәхес бунты, романтик мәхәббәт. Гыйсъянчылык романтизмы. (?Таң вакыты?, ?Мин?, ?Син?, ?Ул?, ?Алданган?, ?Дөньяга?, ?Авыл? һ.б.). Бер шигырен яттан сөйләргә. 2. Г.Тукай (II вариант тест биреме). II вариант 1. Ш. Бабичның тормыш юлы һәм күпкырлы эшчәнлеге. Лирикасының төп сыйфатлары (?Бәхетем?, ?Шатлык җыры?, ?Халкым өчен?, ?Бәнем фәрештәм?, ?Скрипка?, ?Бер минут?, ?Тын төн?, ?Габдулла әфәнде Тукаев?, ?Ике аккош?, ?Утрау? һ.б. 2. М.Гафури (I вариант тест биреме). III вариант 1. Дәрдемәнд лирикасы; шигырьләрендә чагылган фәлсәфи уйланулар, сагыш, гамь. Символизм. Бер ? ике шигырен яттан сөйләргә. 2. Н.Думави (I вариант тест биреме). IV вариант 1. Г. Тукайның Җаек чоры иҗаты: иҗтимагый һәм әдәби ? эстетик карашлары (?Мужик йокысы?, ?Дустларга бер сүз?, ?Хөррият хакында?, ?Государственная думага?, ?Алтынга каршы?, ?Сорыкортларга?, ?Китмибез?, ?Шүрәле?, ?Милләткә?, ?Үз ? үземә? һ.б.). 2. Ш.Бабич (II вариант тест биреме).

Тема . Итоговая форма контроля

Примерные вопросы к экзамену:

Перечень вопросов для экзамена (экзаменга сораулар):

1. XX йөз башы татар әдәбияты. Өйрәнелү тарихы. Чор үзенчәлеге. Сүз сәнгате үсешенең яңа күтәрелеше.

2. XX йөз башы татар әдәбиятында сатира, аның җирлеге. Милли әдәбиятта сатираны үткенәйтүче алымнар. Ш. Камалның "Хаҗи әфәнде өйләнә" комедиясе.

3. XX йөз башы татар матур әдәбиятында "кечкенә кеше" темасының гәүдәләнеше (Г. Исхакый, Ш. Камал, М. Гафури һ.б.).

4. XX йөз башы татар прозасында тарихи теманың гәүдәләнеше. (Ф. Әмирхан, М. Гафури, Н. Думави, Ш. Әхмәдиев һ.б.). "Сөенбикә", "Хан кызы Алтынчәч", "Хан кызы", "Болгар кызы Тойгы туташ" һ.б.

5. 1905 - 1907 еллар инкыйлабы нәтиҗәсе буларак татар вакытлы матбугаты барлыкка килү һәм аның әдәбият үсеше өчен әһәмияте.

6. Татар әдәбиятында романтизмның әдәби агым буларак формалашуы, сәбәпләре, милли әдәбиятка романтизм алып килгән сыйфатлар.

7. Татар әдәби тәнкыйтенең формалашуы, бурычлары. (Г. Ибраһимов, Ф. Әмирхан, Г. Тукай, Җ. Вәлиди һ.б.).

8. Татар әдәбиятында морзалар тормышының чагылышы. Аның тарихи традицияләре. (Ф. Әмирхан, Г. Ибраһимов, С. Җәләл һ.б.). С. Җәләлнең "Дим буенда" повесте.

9. Татар әдәбиятында тәнкыйди реализмның формалашуы. Аның асылы, иҗат методы буларак принциплары, тарихи традицияләре.

10. Милли драматургиянең икенче баскычы (1906 - 1911). Татар профессиональ театры формалашу һәм аның драматургия үсешенә уңай йогынтысы.

11. Г. Тукайның Җаек чоры иҗаты: иҗтимагый һәм әдәби - эстетик карашлары ("Мужик йокысы", "Дустларга бер сүз", "Хөррият хакында", "Государственная думага", "Алтынга каршы", "Сорыкортларга", "Китмибез", "Шүрәле", "Милләткә", "Үз - үземә" һ.б.).

12. Г. Тукайның Казан чоры иҗаты: гражданлык һәм күңел лирикасы ("Өмидсезлек", "Җәйге таң хатирәсе", "Милли моңнар", "Шагыйрь", "Пәйгамбәр" "Сайфия", "Кыйтга", "Хәстә хәле", һ.б.).

13. Г. Тукай сатирасы. Аның көлү, фаш итү объектлары, алымнары. ("Сорыкортларга", "Пыяла баш", "Печән базары яхуд Яңа Кисекбаш", "Милләтчеләр" һ.б.

14. Г. Исхакыйның октябрьгә кадәрге иҗатында мәгърифәтчелек, социаль тигезсезлек, милли һ.б.мәсьәләләр чагылышы ("Ике йөз елдан соң инкыйраз", "Зиндан", "Теләнче кызы",Зөләйха" һ.б.)

15. Г. Исхакыйның 1910 еллар иҗатында мәхәббәт, гаилә, хатын - кыз, никах мәсьәләләренең чагылышы: Мөгаллимә", "Остазбикә", "Ул әле өйләнмәгән иде", "Ул икеләнә иде".

16. Г.Исхакыйның мөһаҗирлектәге тормышы һәм иҗаты. "Олуг Мөхәммәд", "Көз","Җан баевич" һ.б.

17. Г. Ибраһимовның беренче чор (1908 - 1912) иҗатының төп сыйфатлары. "Яз башы", "Диңгездә", "Сөю - сәгадәт" һ.б. әсәрләрендә кеше, аның асылы, гомер агышы, мәхәббәт хакында уйланулар.

18. Г. Ибраһимовның "Яшь йөрәкләр" романында романтик шәхесләр, иске татар тормышының гәүдәләнеше, кеше һәм сәнгать мөнәсәбәте..

19. Г. Ибраһимов хикәяләрендә кеше бәхете, яшәү мәгънәсе, әдәбият - сәнгать мәсьәләләренең чагылышы. ("Карт ялчы", "Уты сүнгән җәһәннәм", "Табигать балалары", "Мәрхүмнең дәфтәреннән" һ.б.).

20. Н. Думави шигърияте. "Берлек - иттифак", "Ревалюция заманы", "Эч поша, күңел болгана", "Мәңгелек мәхбүс", "Бизмә дөньядан", "Беренче кар", "Мәхәббәт", "Сугыш", "Сугыш тәэссораты" һ.б. Экспрессионизм.

21. Н. Думави хикәяләре: идея - эстетик үзенчәлекләре (реалистик, романтик, модернистик катламнарның чагылышы). "Кем гаепле", "Мортый илә Мукай", "Су кызы", "Карт мөгаллимнәр" һ.б.

22. Ф. Әмирханның драматургия төрендә эшчәнлеге. "Яшьләр" һәм "Тигезсезләр" пьесаларының идея - эстетик үзенчәлекләре.

23. Ф. Әмирханның"Татар кызы","Хәят", "Кадерле минутлар", "Бер хәрабәдә" әсәрләрендә мәхәббәт, яшьлек, бәхет мәсьәләләренең гәүдәләнеше. Экзистенциализм агымының сыйфатлары.

24. Ф. Әмирханның сатирасында көлү, тәнкыйтьләү объектлары, сурәтләү алымнары ("Бәйрәмнәр", "Фәтхулла хәзрәт", "Хәзрәт үгетләргә килде" һ.б.).

25. Ф.Әмирханның "Урталыкта" романы. Аның сюжет, композиция үзенчәлеге. Романда һәм "Картайдым" хикәясендә рухи кыйбла, яшәү мәгънәсен эзләүче геройлар.

26. Г. Коләхмәтов драматургиясе: "Ике фикер", "Яшь гомер" һ.б. Бу төргә әдип алып килгән яңа сыйфатлар.

27. Г. Камалның күпкырлы эшчәнлеге. Әдипнең татар драматургиясен үстерүгә керткән өлеше. "Бәхетсез егет", "Уйнаш" драмаларында конфликт, аларның сәнгатьчә хәл ителеше.

28. Г. Камал - комедия остасы, "Беренче театр", "Банкрот", "Бүләк өчен" пьесаларында көлү, фаш итү объектлары һәм алымнары.

29. С. Рәмиев шигъриятендә лирик герой, шәхес бунты, романтик мәхәббәт. Гыйсъянчылык романтизмы. ("Таң вакыты", "Мин", "Син", "Ул", "Алданган", "Дөньяга", "Авыл" һ.б.). Бер шигырен яттан сөйләргә.

30. Ш. Камал әсәрендә бәхет темасының яктырылышы. Язучы мөрәҗәгать иткән алымнар ("Козгыннар оясында", "Сукбай", "Бәхет эзләгәндә", "Акчарлаклар" һ.б.).

31. Ш. Камал иҗаты. ("Сулган гөл", "Уяну", "Буранда", " Тормыш көе", "Курай", "Курай тавышы" һ.б.). Кеше тормышын, аның күңел дөньясын сурәтләүдә әдип осталыгы. Импрессионизм.

32. М. Гафуриның Беренче рус инкыйлабы һәм реакция еллары шигърияте, анда чор сулышы, иҗтимагый, социаль мотивлар гәүдәләнеше "Шатлык шигыре", "Хөррият дәверендә" "1906 нчы елдан 1907 елга васыять", "Базарга чыктым", "Татар хатыны", "Яфрак", "Үтә гомерем", "Харап булган бакча", "Әтәч белән сандугач" һ.б.

33. М. Гафуриның 1910-еллар поэзиясендә лирик герой; жанр һәм мотивлар төрлелеге: "Үзем һәм халкым", "Мин кайда", "Хакыйкать", "Тормыш", "Г. Тукай вафатыннан соң", "Беренче мәхәббәт", "Хәят юлында", "Юктырсың ла, Алла" һ.б.

34. М. Фәйзинең драматургиясе. "Яшьләр алдатмыйлар", "Кызганыч", "Галиябану" пьесаларының идея - проблематикасы һәм сәнгатьчә эшләнеше.

35. Дәрдемәнд лирикасы; шигырьләрендә чагылган фәлсәфи уйланулар, сагыш, гамь. Символизм. Бер - ике шигырен яттан сөйләргә.

36. Ш. Бабичның тормыш юлы һәм күпкырлы эшчәнлеге. Лирикасының төп сыйфатлары ("Бәхетем", "Шатлык җыры", "Халкым өчен", "Бәнем фәрештәм", "Скрипка", "Бер минут", "Тын төн", "Габдулла әфәнде Тукаев", "Ике аккош", "Утрау" һ.б. "Кандала" , "Газазил"поэмалары.

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

37. Әдәби иҗатка 1910 елларда килгән икенче буын прозаиклар. Г. Рәхим, Ш. Әхмәдиев, Г.Гобәйдуллин һ.б. лар: "Галия" , "Көзге хикәя" , "Яз әкиятләре", "Мөгаллим", "Кеше", "Шагыйрь моңая", "Суга баткан килен" һ.б.)

38. Әдәби иҗатка 1910 елларда килгән икенче буын прозаиклар. Г. Рәхим, Ш. Әхмәдиев, Г.Гобәйдуллин һ.б. лар: "Галия" , "Көзге хикәя" , "Мөгаллим", "Шагыйрь моңая", "Суга баткан килен","Скрипкачы Хөсәен", "Чалбар" һ.б).

7.1. Основная литература:

Теория литературы: словарь для студентов / Науч. ред. Я.Г.Сафиуллин; сост.: Я.Г.Сафиуллин, В.Р.Аминева, А.З.Хабибуллина. - Казань: Казан.ун-та, 2010 - 146 с.

Яхин Ф.З. Гасырдан - гасырга [Текст: электронный ресурс] : яңа заман әдәбиятына / Фәрит Яхин .? Электронные данные (1 файл: 1,17 Мб) .? (Казань : Казанский федеральный университет, 2014) .? Загл. с экрана .? Режим доступа: открытый URL:http://libweb.kpfu.ru/publication/book/978-5-98356-233-2.pdf

Гилазов Т.Ш. История татарской литературной критики http://tulpar.kfu.ru/course/view.php?id=2018

7.2. Дополнительная литература:

Русская и зарубежная литература: Учебник / Под ред. проф. В.К. Сигова. - М.: ИНФРА-М, 2012. - 512 с.:http://znanium.com/bookread.php?book=233871

Гыйлаҗев Т.Ш. Әдәби мирас: тарих һәм заман / Т.Ш. Гыйлаҗев. - Казан: Татар. кит. нәшр., 2005. - 206 б.

7.3. Интернет-ресурсы:

КНИГОФОНД - knigafund.ru

КФУ - Научная библиотека им. Н.И.Лобачевского - lsl.ksu.ru

Научная библиотека им. Н.И.Лобачевского Казанского ... - g-egorov.livejournal.com/115591.html

Научная библиотека им.Лобачевского Казанского университета - lsl.ksu.ru

Электронная Библиотека КГУ / Каталог Книг - library.ksu.ru

8. Материально-техническое обеспечение дисциплины(модуля)

Освоение дисциплины "История татарской литературы начала XX века" предполагает использование следующего материально-технического обеспечения:

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Мультимедийная аудитория, вместимостью более 60 человек. Мультимедийная аудитория состоит из интегрированных инженерных систем с единой системой управления, оснащенная современными средствами воспроизведения и визуализации любой видео и аудио информации, получения и передачи электронных документов. Типовая комплектация мультимедийной аудитории состоит из: мультимедийного проектора, автоматизированного проекционного экрана, акустической системы, а также интерактивной трибуны преподавателя, включающей тач-скрин монитор с диагональю не менее 22 дюймов, персональный компьютер (с техническими характеристиками не ниже Intel Core i3-2100, DDR3 4096Mb, 500Gb), конференц-микрофон, беспроводной микрофон, блок управления оборудованием, интерфейсы подключения: USB,audio, HDMI. Интерактивная трибуна преподавателя является ключевым элементом управления, объединяющим все устройства в единую систему, и служит полноценным рабочим местом преподавателя. Преподаватель имеет возможность легко управлять всей системой, не отходя от трибуны, что позволяет проводить лекции, практические занятия, презентации, вебинары, конференции и другие виды аудиторной нагрузки обучающихся в удобной и доступной для них форме с применением современных интерактивных средств обучения, в том числе с использованием в процессе обучения всех корпоративных ресурсов. Мультимедийная аудитория также оснащена широкополосным доступом в сеть интернет. Компьютерное оборудованием имеет соответствующее лицензионное программное обеспечение.

Компьютерный класс, представляющий собой рабочее место преподавателя и не менее 15 рабочих мест студентов, включающих компьютерный стол, стул, персональный компьютер, лицензионное программное обеспечение. Каждый компьютер имеет широкополосный доступ в сеть Интернет. Все компьютеры подключены к корпоративной компьютерной сети КФУ и находятся в едином домене.

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе " БиблиоРоссика", доступ к которой предоставлен студентам. В ЭБС " БиблиоРоссика " представлены коллекции актуальной научной и учебной литературы по гуманитарным наукам, включающие в себя публикации ведущих российских издательств гуманитарной литературы, издания на английском языке ведущих американских и европейских издательств, а также редкие и малотиражные издания российских региональных вузов. ЭБС "БиблиоРоссика" обеспечивает широкий законный доступ к необходимым для образовательного процесса изданиям с использованием инновационных технологий и соответствует всем требованиям федеральных государственных образовательных стандартов высшего профессионального образования (ФГОС ВПО) нового поколения.

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе "ZNANIUM.COM", доступ к которой предоставлен студентам. ЭБС "ZNANIUM.COM" содержит произведения крупнейших российских учёных, руководителей государственных органов, преподавателей ведущих вузов страны, высококвалифицированных специалистов в различных сферах бизнеса. Фонд библиотеки сформирован с учетом всех изменений образовательных стандартов и включает учебники, учебные пособия, УМК, монографии, авторефераты, диссертации, энциклопедии, словари и справочники, законодательно-нормативные документы, специальные периодические издания и издания, выпускаемые издательствами вузов. В настоящее время ЭБС ZNANIUM.COM соответствует всем требованиям федеральных государственных образовательных стандартов высшего профессионального образования (ФГОС ВПО) нового поколения.

Оргтехника, теле- и аудиоаппаратура, виртуальная и электронная библиотека учебно-методической литературы, доступ к сети Интернет.

Программа составлена в соответствии с требованиями ФГОС ВПО и учебным планом по направлению 032700.62 "Филология" и профилю подготовки Отечественная филология (Татарский язык и литература) .

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Автор(ы):
Гилазов Т.Ш. ____________________
"__" _________ 201 __ г.

Рецензент(ы):
Закирзянов А.М. ____________________
"__" _________ 201 __ г.

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ